

М.М. Климчук

д. екон. наук, професор
ORCID: 0000-0002-1024-478

Т.А. Ільїна

канд. екон.наук, доцент
ORCID: 000-0002-1609-2750

*Київський національний університет будівництва і архітектури,
м.Київ, Україна*

К. Ю. Редько

Канд. екон.наук, с.н.с.
ORCID: 0000-0003-2609-3471

*Центр інновацій та технологічного розвитку ДУ Інститут
досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки ім. Г.М.
Доброва НАН України, м.Київ, Україна*

КОНЦЕПЦІЯ «COGNITIVE RISKS FRAMEWORK» В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Концепція Cognitive Risks Framework (CRFC) пропонує тривимірну структуру захисту від потенційних загроз, з допомогою наукових методів і налагодження комунікацій зі стейкхолдерами. Концепція «CRFC» – це еволюційний крок від інтуїції та припущень до кількісного аналізу й оцінювання ризику. Структура когнітивного управління включає 5 елементів [8; 9-10]:

- управління ризиками досліджується в контексті оцінювання потенційних загроз;
- когнітивне сприйняття ризику орієнтоване на уточнення розрізаних поглядів про загрози, які перешкоджають їх ефективному управлінню;
- редизайн людського мислення враховує когнітивне навантаження, ситуаційну обізнаність і взаємодію з цифровими технологіями персоналу компанії;
- елементи штучного інтелекту і моделювання непередбачуваних ситуацій орієнтовані на ефективне формування системи ризик-менеджменту;
- середньозважена вартість капіталу чинить вплив на систему ризик-менеджменту, що показує середню дохідність, яку очікують стейкхолдери компанії.

Отже, розглянута структура «Cognitive Risks Framework» розширює природу ризику за допомогою концепцій поведінкової науки, щоб сформуванати взаємозв'язок методології прийняття рішень та технологій

управління ризиками.

Когнітивні технології є складовою кластера конвергентних NBIC-технологій (nano-bio-info-cognitive), які розглядаються як основа економічного прогресу. Спеціальні програми соціального розвитку на основі NBIC-технологій запроваджені в Америці та країнах Європи (американська програма «Converging Technologies for Improving Human Performances, 2002», програма Євросоюзу «Converging Technologies for European Knowledge Society»). Мета цих програм - поліпшення якості життя людей.

Пропонуємо розглянути можливість імплементації інтегративно-конвергентного підходу до діагностики управління фінансовими ризиками підприємства в умовах розвитку когнітивних технологій, оскільки вони є складовою конвергентного NBIC- кластера. Запропонований підхід призначений для упорядкування тактичних і стратегічних цілей з метою їх структурування, визначення взаємозв'язків і виявлення чинників, що впливають на їх імплементацію.

Правомірність застосування інтегративно-конвергентного підходу до процесу управління ризиками на підприємстві обумовлено системністю представлення самого об'єкта дослідження і всіх його структурних компонентів, яким характерні нові властивості, що не притаманні жодному з них. Можна визначити інтегративно-конвергентний підхід в контексті управління ризиками підприємства, як складну систему, що характеризується насамперед різноманітністю і неоднорідністю складових елементів, численними внутрішніми і зовнішніми зв'язками, що обумовлює їх взаємодію, зміну її структури [3-5].

Перевагами інтегративно-конвергентного підходу, як одного з проявів діалектичного методу дослідження управління ризиками підприємства, є синкретизм різних концепцій менеджменту. На системність діагностики управління фінансовою діяльністю підприємства вказує і наявність таких специфічних елементів, як об'єкт, суб'єкт і методи аналізу управління ризиками.

Об'єкт діагностики – сукупність взаємопов'язаних підсистем підприємства з урахуванням існуючої компоненти управління ризиками. Така апологія структурування не випадкова, оскільки основним і найбільш важливим принципом проведення ефективної діагностики є правильне виокремлення окремих, але взаємопов'язаних між собою підсистем, складових в сукупності системи управління фінансовими ризиками.

Функціонування кожної підсистеми безпосередньо впливає на

діяльність всієї системи, продукуючи тим самим позитивний ефект синергії. Таким чином, процес діагностування має здійснюватися не тільки з позицій кожної окремої її підсистеми, а й всієї фінансової діяльності підприємства в цілому, враховуючи складні взаємозв'язки, що існують усередині виробничо-економічної системи.

Результативність діагностики управління фінансовими ризиками підприємства невід'ємно пов'язана з регламентацією цілей самої системи, а також кожної підсистеми, оскільки мета є системоутворюючим, інтегруючим чинником, що об'єднує окремі елементи й процеси в цілісність, спрямовану на результат.

Головною метою пропонованої системи є підвищення рівня ефективності управління фінансовими ризиками шляхом комплексного виявлення недоліків на основі їх структурування і впорядкування, а також вибору оптимального рішення прогалін і прогнозування можливості їх появи при розробці заходів, спрямованих на упередження відповідних проблем в перспективному функціонуванні підприємства для забезпечення стабільного, динамічного і сталого економічного зростання [1-3; 11].

Висновки. В науковому дослідженні ми розглядаємо когнітивне управління ризиками орієнтоване на міждисциплінарний підхід. Оскільки когнітивні технології надають змогу виявити аномалії і помилкову логіку в системі ризик-менеджменту підприємства, а також систематизують інформацію на основі фактичних даних, дозволяючи аналітикам оцінювати альтернативні результати та покращувати процес прийняття рішень. Когнітивне управління призначене для виявлення недоліків в роботі компанії, які розглядають систему ризик-менеджменту як окреме завдання, відмінне від основної бізнес-стратегії.

Список використаних джерел:

1. Климчук М.М., Ачкасов І.А., Климчук С.А., Поляк О.П. Вплив ризик-менеджменту на формування стратегії управління бізнес-процесами підприємства в умовах цифрової економіки: міжнародний досвід. *Бізнес-інформ.* 2021. №1. С. 272-278.

2. Klymchuk M., Tkachenko V. Cognitive Technologies as a Determinant of the Economic Transformation Process and Energy Efficiency of the Economy: Monograph. Kyiv, 2021. 196 p.

3. Fedun I., Novikova I., Klymchuk M., Ilina T., Pietukhova O., Artamonova G. Applied Aspects of Formation of Facilitation-Reflective Methodology of Personnel Motivation Management in the Energy Management System. *Lecture Notes in Networks and Systems*, 2021, 194

LNNS, pp. 344–354.

4. Tkachenko V., Klymchuk M., Tkachenko I. Recursive and convergence methodology of the investment management of the enterprise digitalization processes. *Management Systems in Production Engineering*, 2020, 29(1), pp. 14–19.

5. Tkachenko V., Kwilinski A., Klymchuk M., Tkachenko I. The Economic-Mathematical Development of Buildings Construction Model Optimization on the Basis of Digital Economy. *Management Systems in Production Engineering*, 2019, 27(2), pp. 119–123.

6. Tkachenko V., Klymchuk M., Tkachenko I., Ilina T. Risk management system references in construction. *Research Papers in Economics and Finance*. 2020, 4 (1), 21-30. <https://doi.org/10.18559/ref.2020.1.2>

7. Klymchuk M., Tkachenko V. Theoretical and methodological basis of cognitive economics formation. *Abstracts of V International Scientific and Practical Conference*. Oslo, Norway 2020. pp. 69-74pp. Available at : DOI: 10.46299/ISG.2020.II.V URL: <https://isg-konf.com>.

8. Susannah Hammond & Mike Cowan Thomson Reuters: Cost of Compliance 2021 <https://www.corporatecomplianceinsights.com/cognitive-governance-risk-framework>

9. Enterprise Risk Management – Integrated Framework. Committee of Sponsoring Organizations of the Commission Treadway. URL: <https://www.coso.org/Pages/erm-integratedframework.aspx>

10. Risk Management Standard. Risk Institute Management (IRM) / Association of Insurance and Risk Managers (AIRMIC) / National Management Forum risks in the public sector of the economy (Alarm). 2002. URL: <https://www.slideshare.net/luisvitiritti/risk-management-standard>

11. Guzhva, I., Klymchuk, M., Klochko, A., Ivanov, E. (2021) “Digitalization, Energy Saving and Innovation in Public and Private Sectors”, Monograph, Foliant publishing house, 201 p.